

**KOSOVA GEÇİCİ ÖZ-YÖNETİM
ANAYASAL ÇERÇEVESİ**

Unofficial translation

**KOSOVA GEÇİCİ ÖZ-YÖNETİM
ANAYASAL ÇERÇEVESİNE İLİŞKİN
2001/9 SAYILI YÖNETMELİK**

10 Haziran 1999 tarih ve 1244 Sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı (1999) ile kendisine verilen yetkiye dayanarak,

Genel Sekreter Özel Temsilcisi,

Kosova'da Geçici Yönetim Yetkisine ilişkin olarak 25 Temmuz 1999 tarih ve 1999/1 Sayılı Birleşmiş Milletler Kosova Geçici Yönetim Misyonu (UNMIK) Yönetmeliğini dikkate alarak,

Kosova halkının serbest ve adil seçimlere katılımı ile yasama, yürütme ve yargı alanlarında öz-yönetim geçici kurumları tesis edilene ve nihai bir çözüme varılana kadar, Kosova'da anlamlı bir öz-yönetimin geliştirilmesi için,

mevcut düzenleme ekinde yer alan

“KOSOVA GEÇİCİ ÖZ-YÖNETİM ANAYASAL ÇERÇEVESİNİ”

yürürlüğe koyar.

Mevcut yönetmelik imza tarihinde yürürlüğe girer.

15 Mayıs 2001 tarihinde imzalandı.

Hans Haekkerup
Genel Sekreter Özel Temsilcisi

KOSOVA GEÇİCİ ÖZ-YÖNETİM ANAYASAL ÇERÇEVESİ

İçindekiler

Önsöz

Bölümler

1. Temel Hükümler
2. Öz-Yönetim Geçici Kurumlarının Uymaları Gereken İlkeler
3. İnsan Hakları
4. Toplulukların ve Topluluk Üyelerinin Hakları
5. Öz-Yönetim Geçici Kurumlarının Sorumlulukları
6. Kanun ve Düzen
7. Kosova Koruma Güçleri
8. BMGS Özel Temsilcisine Tanınan Yetki ve Sorumluluklar
9. Öz-Yönetim Geçici Kurumları
 - 9.1 Meclis
 - 9.1.2 Meclisin Yapısı
 - 9.1.3 Meclis Seçimi
 - 9.1.4 - 6 Meclis Görev Süresi ve Seçilme Şartları
 - 9.1.7 - 8 Meclis Başkanlığı
 - 9.1.9 Meclis Başkanı
 - 9.1.10 - 22 Meclis Komiteleri
 - 9.1.23 - 25 Haklar, Dokunulmazlıklar ve Ücret
 - 9.1.26 - 27 Meclisin Sorumlulukları
 - 9.1.28 - 29 Meclis Başkanlığının Sorumlulukları
 - 9.1.30 - 31 Meclis Başkanının Sorumlulukları
 - 9.1.32 - 33 Karar Alma Prosedürleri
 - 9.1.34 - 45 Yasa Kabul Etme Prosedürleri
 - 9.1.46 - 51 Diğer Prosedürler: Görevden Uzaklaştırma, Boş Yerler, Meclis Dilleri
 - 9.2 Kosova Başkanı
 - 9.3 Hükümet
 - 9.3.1 - 2 Hükümetin Sorumlulukları
 - 9.3.3 Bakanlıklar ve Yürütme Organları
 - 9.3.4 - 6 Hükümetin Yapısı
 - 9.3.7 Bakanların Diğer Faaliyetleri
 - 9.3.8 - 9 Başbakan ve Bakanların Seçimi
 - 9.3.10 - 11 Güvensizlik Oyu Önergesi
 - 9.3.12 - 13 Hükümetin Yapısında Değişiklikler

9.3.14 - 16	Hükümet İçi Prosedürleri
9.3.17 - 18	Hükümet Dilleri
9.3.19	Dokunulmazlıklar
9.4	Yargı Sistemi
9.4.1 - 3	Yargı Yönetimi
9.4.4	Mahkeme Yapısı
9.4.5	Mahkemelerin İşleyişi
9.4.6 - 8	Yargıç ve Savcılar
9.4.9 - 10	Savcılık Makamı
9.4.11	Anayasal Çerçeve Konularına İlişkin Özel Yüksek Mahkeme
10.	Ombudsman
11.	Bağımsız Kurum ve Kuruluşlar
12.	BMGS Özel Temsilcisinin Yetkileri
13.	KFOR'un Yetkileri
14.	Son Hükümler

KOSOVA GEÇİCİ ÖZ-YÖNETİM ANAYASAL ÇERÇEVESİ

Önsöz

Genel Sekreter Özel Temsilcisi (BMGS Özel Temsilcisi),

10 Haziran 1999 tarih ve 1244 Sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı (BMGKK) ile kendisine verilen yetkiye dayanarak,

Kosova'da nihai bir çözüme varılana kadar, anlamlı bir öz-yönetimin teşkil edilmesi ve geliştirilmesini öngören BMGK 1244 Sayılı Kararını (1999) hatırlatarak,

Kosova'nın tarihi, hukuki ve anayasal gelişimini göz önünde bulundurarak ve Kosova halkının özgür ve barış içinde ve bölgedeki diğer halklarla kardeşlik içinde yaşaması konusundaki meşru isteklerini dikkate alarak,

Kuruluşundan bu yana Birleşmiş Milletler Kosova Geçici Yönetim Misyonu'nun (UNMIK), Kosova halkına destek olduğunu ve yardım ettiğini ve kendilerinin Birleşik Geçici Yönetim Yapısının (JIAS) tesis edilmesi ile Kosova'nın yönetimine ilişkin sorumluluk almalarını aşama aşama sağlayarak bu amaç doğrultusunda çalıştığını vurgulayarak,

Kosova halkının değerli katkıları da dahil olmak üzere, Kosova'daki öz-yönetimin daha da geliştirilmesi için UNMIK tarafından gösterilen gayretlerden ve JIAS tarafından elde edilen başarılarından yararlanarak ve yasama, yürütme ve yargı alanlarında Öz-Yönetim Geçici Kurumlarının Kosova halkının serbest ve adil seçimlere katılımı ile tesis edileceğini değerlendirerek,

BMGK 1244 Sayılı Kararında (1999) belirtilen sınırlar içinde sorumlulukların, BMGK 1244 Sayılı Kararına (1999) uygun olarak halkın iradesi de dahil olmak üzere tüm geçerli faktörleri dikkate alan uygun ileri bir aşamada gerçekleştirilecek süreç ile Kosova'nın gelecek statüsünün tesis edilmesine ilişkin olarak Kosova'da yaşayan tüm insanların barış içinde ve normal bir yaşama sahip olmaları için gerekli şartların tesis edilmesi yönünde yapıcı bir şekilde çalışacak Öz-Yönetim Geçici Kurumlarına devredileceğini göz önünde bulundurarak,

Parlamentar demokrasi ile sorumlulukların aşama aşama Öz-Yönetim Geçici Kurumlarına devredilmesinin, demokratik bir yönetim ve Kosova'da hukukun üstünlüğüne duyulan saygıyı arttıracığı görüşünü dikkate alarak,

Pazar ekonomisinin geliştirilmesi ile Kosova'nın ve Kosova halkının refahının artırılması yönünde gayret göstererek,

Kosova'daki Öz-Yönetim Geçici Kurumlarının sorumluluklarını yerine getirmesinin, BMGS Özel Temsilcisinin BMGK 1244 Sayılı Kararını (1999) uygulamasına ilişkin esas yetkisini hiçbir şekilde etkilemeyeceği ya da sözkonusu bu yetkiyi azaltmayacağını doğrulayarak,

Birleşmiş Milletler Şartını, Evrensel İnsan Hakları Beyannamesini; Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmeyi ve ilgili Protokollerini; Her Türlü Irk Ayrımının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşmeyi; Kadınlara Yapılan Her Türlü Ayrımın Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşmeyi; Çocuk Hakları Sözleşmesini; İnsan Haklarını ve Temel Özgürlükleri Korumaya İlişkin Avrupa Sözleşmesini ve ilgili Protokolleri; Bölgesel ve Azınlık Dillerine İlişkin Avrupa Şartını; Ulusal Azınlıkların Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Çerçeve Anlaşmasını; ve uluslararası alanda tanınan diğer hukuki belgelerde yer alan ilgili ilkeleri dikkate alarak,

Kosova'daki tüm toplulukların ve bu toplulukların üyelerinin haklarını koruma ve destekleme gerekliliğini göz önüne alarak,

Mültecilerin ve yerlerinden olmuş kişilerin evlerine güvenli bir şekilde dönmelerinin sağlanmasına ve mal ve mülklerini geri alma haklarını uygulamalarına ilişkin taahhüdü ve herkes için serbest dolaşım özgürlüğü şartlarının teşkil edilmesi taahhüdünü doğrulayarak,

Öz-yönetim demokratik kurumlarının oluşturulma sürecinde tüm toplulukların üyeleri de dahil olmak üzere herkesin katılımını sağlayacak serbest, açık ve güvenli bir ortamın oluşturulmasının önemini kabul ederek,

aşağıda belirtilen hususları ilan eder:

Bölüm 1 **Temel Hükümler**

1.1. Kosova, uluslararası geçici yönetim altında bulunan, halkı ile birlikte kendine özgü tarihi, hukuki, kültürel ve dil niteliklerine sahip bir varlıktır.

1.2. Kosova, Geçici Öz-Yönetim Anayasal Çerçevesi (Anayasal Çerçeve) tarafından kurulan Öz-Yönetim Geçici Kurumlarının sorumluluklarını yerine getireceği bölünmez bir bölgedir.

1.3. Kosova, yerel öz-yönetimin ve Kosova'daki belediyelere ilişkin yürürlükteki UNMIK yönetmeliğinde belirtilen sorumluluklara sahip yerel öz-yönetimin temel bölgesel birimleri olan belediyelerden oluşmaktadır.

- 1.4. Kosova, bu Anayasal Çerçeve ve BMGK 1244 Sayılı Kararına (1999) uygun olarak yasama, yürütme ve yargı organları ve kurumları tarafından demokratik bir biçimde yönetilmelidir.
- 1.5. Öz-Yönetim Geçici Kurumları şunlardır:
- (a) Meclis,
 - (b) Kosova Başkanı,
 - (c) Hükümet,
 - (d) Mahkemeler ve
 - (e) Bu Anayasal Çerçevde belirtilen diğer kurum ve kuruluşlar.
- 1.6. Öz-Yönetim Geçici Kurumlarının merkezi Priştine'dir.
- 1.7. Öz-Yönetim Geçici Kurumları, sadece UNMIK yönetmeliklerince belirlenen ya da belirlenecek olan sembolleri kullanır.

Bölüm 2 **Öz-Yönetim Geçici Kurumları Tarafından Uyulması Gereken İlkeler**

Öz-Yönetim Geçici Kurumları ve bu kurumlarda resmi görev alanlar:

- (a) Kendilerine tanınan yetkileri, BMGK 1244 Sayılı Kararı (1999) hükümlerine ve bu Anayasal Çerçevde belirtilen şartlara uygun olarak yerine getirir;
- (b) Hukukun üstünlüğünü, insan hak ve özgürlüklerini, demokratik ilkeleri ve uzlaşmayı geliştirir ve bu hususlara tamamen uyar;
- (c) Yasama, yürütme ve yargı arasında güç ayrılığı ilkesini geliştirir ve bu hususlara tamamen uyar.

Bölüm 3 **İnsan Hakları**

- 3.1 Kosova'da yaşayan tüm insanlar, ne sebeple olursa olsun hiçbir şekilde ayrımcılığa uğramadan, insan hakları ve temel özgürlüklerden eşit olarak yararlanır.
- 3.2 Öz-Yönetim Geçici Kurumları, aşağıdaki belgeler de dahil olmak üzere, uluslararası alanda tanınan insan hakları ve temel özgürlüklere uyar ve bunları teminat altına alır:

- (a) İnsan Hakları Evrensel Beyannameesi,
- (b) İnsan Haklarını ve Temel Özgürlükleri Korumaya İlişkin Avrupa Sözleşmesi ve ilgili Protokoller,
- (c) Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ve ilgili Protokoller,
- (d) Her Türlü Irk Ayrımının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşme,
- (e) Kadınlara Yapılan Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşme,
- (f) Çocuk Hakları Sözleşmesi,
- (g) Bölgesel ve Azınlık Dillerine İlişkin Avrupa Şartı ve
- (h) Ulusal Azınlıkların Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Çerçeve Anlaşması.

3.3 Yukarıda belirtilen belgelerde belirtilen hak ve özgürlüklere ilişkin hükümler bu Anayasal Çerçevenin bir parçası olarak doğrudan Kosova'da uygulanmalıdır.

3.4 Kosovalı tüm mülteciler ve yerlerinden olmuş kişiler evlerine geri dönme ve mal ve mülklerini geri alma hakkına sahiptir. Kosova'daki yetkili kurum ve kuruluşlar, Kosovalı mültecilerin ve yerlerinden olmuş kişilerin evlerine güvenli bir şekilde dönmelerinin sağlanması için gerekli bütün önlemleri alır ve mülteciler ve yerlerinden olmuş kişiler ile ilgili olarak Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve diğer uluslararası kuruluş ve sivil toplum örgütlerinin çalışmaları ile tam bir işbirliği sağlamalıdır.

Bölüm 4 **Toplulukların ve Topluluk Üyelerinin Hakları**

Genel Hükümler

4.1 Aynı etnik, din ya da dil grubuna mensup kişilerin oluşturduğu topluluklar, kendi etnik, kültürel, dini ve dil kimliklerini muhafaza etme, koruma ve ifade etme konusunda bu Bölümde belirtilen haklara sahiptir.

4.2 Hiç kimse kendisinin hangi topluluğa mensup olduğunu ifade etmek ya da bir topluluğun üyesi olduğunu belirtmek zorunda değildir. Kişilerin, kendilerinin bir topluluğa mensup olmalarını açıklamaları ya da açıklamamaları hakkı, herhangi bir olumsuzluğa neden olmamalıdır.

4.3 Öz-Yönetim Geçici Kurumlarına, yürüttükleri politika ve uygulamalarında, toplulukların birarada yaşamalarını sağlamak, topluluklararası uzlaşmayı desteklemek ve toplulukların kimliklerini muhafaza etme, koruma ve geliştirmek için uygun şartların oluşturulması rehberlik etmelidir.

Toplulukların ve Topluluk Üyelerinin Hakları

4.4 Topluluklar ve Topluluk Üyeleri aşağıdaki haklara sahiptir:

(a) Kendi dillerini ve alfabelerini, Kosova'daki mahkemeler, ve diğer resmi kamu kurumlar ve kuruluşlar da dahil olmak üzere serbestçe kullanma,

(b) Kendi dillerinde eğitim görme,

(c) Kendi dillerinde bilgiye erişme,

(d) Kamu kurumlarında her düzeyde istihdam edilme konusunda ve her düzeyde kamu hizmetlerinden yararlanma konusunda eşit fırsatlara sahip olma,

(e) Kendi aralarında ve Kosova veya Kosova dışındaki diğer ilgili toplulukların üyeleri ile bir sınırlamaya maruz kalmaksızın iletişim kurma,

(f) Yasalara uygun olarak toplulukların sembollerini kullanma ve sergileme,

(g) Kendi topluluklarının çıkarlarını geliştirmek için dernekler kurma,

(h) Yerel, bölgesel ve uluslararası sivil toplum örgütlerine bu tür örgütlerin prosedürlerine uygun olarak herhangi bir engelle karşılaşmadan iletişim kurma ve bu tür örgütlere katılma,

(i) Kendi basın ve yayın organlarını kurmak da dahil olmak üzere, kendi topluluklarının dili ve alfabesinde bilgi sağlama,

(j) Eğitim müfredatının, yürürlükteki yasalara uyması, topluluklar arasında hoşgörü ruhunu yansıtması ve insan haklarına ve tüm toplulukların kültürel geleneklerine saygılı olması şartı ile, yürürlükteki yasalara uygun olarak kamu fonları da dahil olmak üzere mali desteğin sağlanabileceği, başta kendi dillerinde ve alfabelerinde eğitim alma olmak üzere kendi topluluklarının kültür ve tarihlerine uygun eğitim sağlama ve eğitim kurumları kurma,

(k) Toplum geleneklerine saygıyı geliştirme,

(l) İlgili kamu kuruluşları ile işbirliği içinde, topluluk açısından dini, tarihi ya da kültürel öneme sahip alanları koruma,

(m) Mevcut standartlara uygun olarak, ayrımcılığa tabi olmaksızın, kamu sağlık ve sosyal hizmetlerini alma ve bu hizmetleri verme,

(n) Dini kurumların faaliyetini sağlama,

(o) İlgili dillerde program yapmanın yanı sıra kamu basın ve yayınına erişim ve temsil edilme garantisine sahip olma,

(p) Tamamen şeffaf kalmak şartıyla, kendi üyelerinden ya da Kosova dışındaki kuruluşlardan gönüllü katkılar toplayarak ya da Öz-Yönetim Geçici Kurumları tarafından sağlanacak finansmanı alarak etkinliklerini finanse etme.

Toplulukların ve Topluluk Üyelerinin Haklarının Korunması

4.5 Öz-Yönetim Geçici Kurumları, tüm toplulukların ve üyelerinin yukarıda belirtilen haklardan yararlanmasını sağlar. Söz konusu Geçici Kurumlar, istihdam konusunda toplulukların kamu kurumlarında her düzeyde adil şekilde temsil edilmesini de sağlar.

4.6 BMGS Özel Temsilcisi, insan haklarını koruma ve geliştirme ve barışı tesis edecek etkinlikleri destekleme konusunda BMGK 1244 Sayılı Kararının (1999) kendisine verdiği doğrudan sorumluluklara dayanarak, toplulukların ve üyelerinin haklarının korunması amacıyla gerekli durumlarda öz-yönetimin işleyişine müdahale etme yetkisini elinde bulundurur.

Bölüm 5 **Öz-Yönetim Geçici Kurumlarının Sorumlulukları**

5.1 Öz-Yönetim Geçici Kurumları aşağıdaki alanlarda sorumluluklara sahiptir:

- (a) Ekonomi ve finans politikası,
- (b) Mali ve bütçe konuları,
- (c) Yönetim ve yürütülen gümrük çalışmaları,
- (d) Yerli ve yabancı ticaret, endüstri ve yatırımlar,
- (e) Eğitim, bilim ve teknoloji,
- (f) Gençlik ve spor,
- (g) Kültür,
- (h) Sağlık,
- (i) Çevre koruma,

- (j) Çalışma ve sosyal refah,
- (k) Aile, cinsiyet ve küçükler,
- (l) Ulaşım, posta, telekomünikasyon ve bilgi teknolojileri,
- (m) Kamu yönetimi ve hizmetleri,
- (n) Ziraat, ormancılık ve kırsal gelişim,
- (o) İstatistik,
- (p) Saha planlama,
- (q) Turizm,
- (r) İyi yönetim, insan hakları ve eşit fırsatlar,
- (s) Yabancılarla ilgili işler (Kosova dışında yaşayan kişiler).

5.2. Öz-Yönetim Geçici Kurumları, ayrıca yerel yönetime ilişkin olarak da aşağıdaki sorumluluklara sahiptir:

- (a) Belediyeler arasındaki işbirliğini desteklemek,
- (b) Profesyonel belediye kamu hizmetlerinin geliştirilmesini sağlamak,
- (c) Belediyelere kendi bütçelerini ve mali yönetim sistemlerini geliştirme konusunda yardımcı olmak,
- (d) Belediye hizmetlerinin kalitesini denetlemek,
- (e) Belediyeler için eğitim etkinlikleri yollarını ve araçlarını tespit etmek,
- (f) Belediyelere etkinliklerini kamu için şeffaf hale getirmesinde yardımcı olmak,
- (g) Belediyelere hukuk alanında rehberlik etmek ve hukuki tavsiyelerde bulunmak,
- (h) Belediyelere ilişkin uluslararası kuruluşlar ve sivil toplum örgütlerinin etkinliklerinin eşgüdümünü sağlamak,
- (i) 2000 Ekim ayında yapılan belediye seçimlerinde ortaya çıkan kurumsal oluşumlara dayanan belediyelere verilen sorumluluk ve yetkilere ve aynı zamanda

seçimlerden sonra belediyelere devredilen sorumluluk ve yetkilere uyulmasını denetlemek, - ek yetkilerin düzenli olarak aktarılacağı anlaşılmaktadır -

5.3 Öz-Yönetim Geçici Kurumları yargı işlerine ilişkin olarak da aşağıda yer alan sorumluluklara sahiptir:

- (a) Hakim ve savcıların atanması ile ilgili kararları vermek,
- (b) Mevcut mahkeme yapısı içinde mahkemelerin organizasyonuna ve uygun şekilde işleyişine ilişkin sorumlulukları yerine getirmek,
- (c) Adli ve mahkeme hizmetlerini sağlamak, geliştirmek ve sürdürmek,
- (d) Adli ve mahkeme hizmetlerinin etkin şekilde işleyişini sağlamak için teknik ve mali şartları yerine getirmek, personeli ve malzeme kaynaklarını desteklemek,
- (e) Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) ile işbirliği yaparak, adli personele mesleki ve profesyonel eğitim vermek,
- (f) Hakimlik, savcılık, avukatlık ve adli alandaki diğer meslekler için yeterlilik sınavlarının bağımsız profesyonel bir kurum tarafından organize edilmesini sağlamak,
- (g) Adli destek elemanlarını atamak, eğitmek, disiplin altına almak ve görevden almak,
- (h) Yargı sistemi ve ıslah hizmetlerine ilişkin konularda eşgüdümü sağlamak,
- (i) Yargı sisteminin ve ıslah hizmetlerinin bağımsız olarak denetlemesine ilişkin olarak uygun kurumlarla işbirliği sağlamak,
- (j) Yargı sistemine ve ıslah hizmetlerine ilişkin bilgi ve istatistikleri uygun şekilde tedarik etmek,
- (k) Yargı sistemine ve ıslah hizmetlerine ilişkin kişisel bilgileri korumak,
- (l) Yargı ve ıslah konularında Kosova'daki uygun kurumlarla işbirliği yapmak,
- (m) Islah hizmetlerine ilişkin olarak personeli atama, eğitme ve değerlendirilmesine yardımcı olmak,

5.4 Öz-Yönetim Geçici Kurumları, medyaya ilişkin olarak da aşağıda yer alan sorumluluklara sahiptir:

- (a) Kosova medyasında hakaret veya kin içerikli yayınların yapılmasının önlenmesi için, Evrensel İnsan Hakları Beyannamesinin 19'uncu ve 20'nci Maddelerinde, İnsan Haklarını ve Temel Özgürlükleri Korumaya İlişkin Avrupa

Sözleşmesinde ve ilgili Protokollerinde yer alan uluslararası insan hakları ve ifade özgürlükleri standartlarına uygun olarak kanunları ve icra mekanizmalarını kabul etmek,

(b) Kosova'da faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri ve siyaset dışı kuruluşlar tarafından gösterilen adaylar arasından Öz-Yönetim Geçici Kurumları tarafından görevlendirilen üyelerden oluşacak bağımsız bir medya komisyonu ile söz konusu uluslararası yasal sınırlamalara ve Avrupa'daki en iyi uygulamalara uygun olarak medyayı denetlemek. Anılan üyeler her iki cinsiyete tabi olup Kosova toplumunun etnik ve bölgesel çeşitliliğini yansıtır,

(c) Kosova'da faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri ve siyaset dışı kuruluşlar tarafından gösterilen adaylar arasından Öz-Yönetim Geçici Kurumları tarafından atanan üyelerden oluşacak Kurulun bağımsızlığını sağlayarak, yayıncılarının yayın bağımsızlığını garanti altına almak; anılan üyeler her iki cinsiyete tabi olup Kosova toplumunun etnik ve bölgesel çeşitliliğini yansıtır; ve

(d) Kurumlarının plan ve kararlarının uluslararası ve yerel medyada yer almasını sağlamak için basın ve halkla ilişkiler bürosu ya da büroları kurmak.

5.5 Öz-Yönetim Geçici Kurumları acil durumlarda hazırlığa ilişkin olarak aşağıda yer alan sorumluluklara sahiptir:

(a) Acil durumlarda plan yapma ve sivil savunma hizmetlerine ilişkin olarak bir strateji geliştirmek ve bu stratejiyi uygulamak,

(b) Yangın ve kurtarma hizmetlerini belediyeler ile yakın işbirliği içinde yönetmek ve eşgüdümünü sağlamak,

5.6 Öz-Yönetim Geçici Kurumları dış ilişkilere ilişkin olarak da aşağıda yer alan sorumluluklara sahiptir:

- Anlaşmalara varma ve anlaşmaları nihai aşamaya getirme konuları da dahil olmak üzere, uluslararası ve dış işbirliği. Bu tür etkinlikler, BMGS Özel Temsilcisi ile eşgüdüm içerisinde gerçekleştirilir.

5.7 Öz-Yönetim Geçici Kurumları, başta Kosova halkı ve diğer Avrupa halkları arasında daha yakın ekonomik, sosyal ve diğer bağları tesis etmek için uluslararası ve Avrupa'daki ilgili standartlar ve normlara uyulmasının Euro-Atlantik topluluğu ile ilişkilerin geliştirilmesinde temel olacağı düşüncesinin bilinciyle, tüm sorumluluk alanlarındaki yasamayı ve uygulamalarını söz konusu uluslararası ve Avrupa'daki standartlar ve normlar ile uyumlaştırmaktan sorumludur.

5.8. Öz-Yönetim Geçici Kurumları, bu Anayasal Çerçeve ve diğer yasal belgelerde belirtilen diğer sorumluluklara sahiptir.

Bölüm 6 **Kanun ve Düzen**

Kanun ve düzenin sağlanması, Kosova'daki tüm halklar için temel bir öneme sahiptir. BMGS Özel Temsilcisinin yetkisi ve UNMIK Polisi denetiminde faaliyet gösteren Kosova Polis Servisi, suçun önlenmesi ve halkın korunması ve emniyeti konularındaki desteği ile bu amacın elde edilmesinde önemli katkılarda bulunmaktadır. Uluslararası toplumun desteği ile, Kosova Polis Servisi suçun önlenmesi, adli bilgi toplama, adli soruşturma, adli araştırma ve suçla mücadele alanlarındaki yeterliliği arttırılmaktadır. Bu durum, Kosova Polis Servisi'nin kanun ve düzenin sağlanmasında aşama aşama ek sorumluluklar yüklenmesini mümkün kılar.

Bölüm 7 **Kosova Koruma Güçleri**

Kosova Koruma Güçleri, Kosova'da faaliyet gösteren, yasayla kurulmuş, acil ve insani yardımın gerektiği durumlarda halkın güvenliği için hızlı tepki verebilen, bir sivil acil durum kurumudur.

Bölüm 8 **BMGS Özel Temsilcisine Ayrılan Yetki ve Sorumluluklar**

8.1 Öz-Yönetim Geçici Kurumlarının yetki ve sorumlulukları, BMGS Özel Temsilcisine tanınan ve sadece kendisinin sahip olacağı belirli yetki ve sorumlulukları içermez. Bu yetki ve sorumluluklar aşağıda yer almaktadır:

(a) Toplulukların hak ve çıkarlarının tamamen korunmasını sağlama konusundaki tam yetkisi kesinlikle korunur;

(b) Öz-Yönetim Geçici Kurumlarının, BMGK 1244 Sayılı Kararına (1999) ya da söz konusu Karara göre BMGS Özel Temsilcisinin sorumluluklarını yerine getirmesine uygun şekilde hareket etmediği kararına vardığında, meclisi feshetmek ve yeni seçimleri ilan etmek. BMGS Özel Temsilcisi bu yetkisini Kosova Başkanına danışarak kullanır. Meclis, üyelerinin üçte ikisinin desteklediği bir kararla BMGS Özel Temsilcisinden Meclisi feshetmesini talep edebilir. Bu talep, BMGS Özel Temsilcisine Kosova Başkanı tarafından iletilir.

(c) Kosova Konsolide Bütçesine ilişkin mali ve siyasi parametreleri belirleme konusunda nihai yetkiye sahip olmak ve söz konusu Bütçeyi onaylamak; Ekonomik ve Mali Konsey tavsiyesi ile karar vermek,

(d) Para politikası,

- (e) Kosova Konsolide Bütçesinin bağımsız dış denetimi için düzenlemeler teşkil etmek,
- (f) UNMIK Gümrük Hizmetlerini denetlemek ve söz konusu hizmetler üzerinde yetkiye sahip olmak,
- (g) Hakim ve savcıların görevlendirilmesi, görevden alınması ve disiplin altına alınmasına ilişkin nihai yetkisini kullanmak,
- (h) Yürürlükteki UNMIK Yönetmeliğine uygun olarak uluslararası hakim ve savcıların görevlendirilmesi ve görev yerlerinin değiştirilmesine ilişkin talepleri karara bağlamak,
- (i) Uluslararası alanda hukuki yetki ve sorumluluklarını yerine getirmek,
- (j) Yerel personeli hem kapsayan hem de yerel personel tarafından desteklenen yasa uygulama kurumları ve ıslah hizmetleri üzerinde yetkiye sahip olmak,
- (k) Kosova Koruma Güçleri üzerinde denetim ve yetkiye sahip olmak,
- (l) Kamu güvenliği ve acil durumlara hazırlığın yönetimi ve finansmanı üzerinde denetim ve yetkiye sahip olmak, - Bu konudaki sorumluluğu aşama aşama Öz-Yönetimin Geçici Kurumları üstlenir. -
- (m) BMGK 1244 Sayılı Kararı (1999) kapsamında tüm konularda devletler ve uluslararası örgütlerle anlaşmalara varmak,
- (n) UNMIK adına yapılan uluslararası anlaşmalarda yer alan taahhütlerin yerine getirilmesini denetlemek,
- (o) Görevini ifa sırasında, devletler ve uluslararası örgütler de dahil olmak üzere dış ilişkileri yürütmek. Dış ilişkiler alanında sorumluluklarını yerine getirirken, BMGS Özel Temsilcisi Öz-Yönetim Geçici Kurumlarına ilgili konularda danışır.
- (p) Malların (hayvanlar da dahil olmak üzere) sınır ötesi/sınır aşan geçişlerinin denetiminde yetkiye sahip olmak - Öz-Yönetim Geçici Kurumları bu konuda işbirliği içindedir -
- (q) Kamu, devlet ve sosyal mülkiyete sahip malların yürürlükteki ilgili UNMIK kanunlarına göre ve Öz-Yönetim Geçici Kurumları ile işbirliği içinde yönetilmesi konusunda yetkiye sahip olmak,
- (r) Ekonomik ve Mali Konsey ile Öz-Yönetim Geçici Kurumlarına danışmak suretiyle, kamu ve sosyal mülkiyete sahip teşebbüsleri düzenlemek,

(s) Demiryolları, frekans düzenlemeleri ve sivil havacılık faaliyetlerine ilişkin İdari kontrol ve yetkiye sahip olmak - belirli idari faaliyetler Öz-Yönetim Geçici Kurumları ve ilgili bağımsız düzenleyici kurumlar tarafından yürütülür -

(t) Emlak Davaları Komisyonu da dahil olmak üzere, Emlak ve Mülkiyet Müdürlüğü üzerinde kontrol ve yetkiye sahip olmak,

(u) Ticari mülkiyet ihtilaflarının çözümünde yargı yetkisini ve yetkisini tespit etmek,

(v) Belediyelerin mevcut sınırlarını korumak,

(w) Yerel belediye idare sisteminin uluslararası alanda tanınan ve kabul edilen ilkelere dayanarak etkin şekilde işlemlerini sağlama sorumluluğuna sahip olmak,

(x) Ekonomik ve Mali Konsey, Kosova Bankacılık ve Ödemeler İdaresinin Yönetim Kurulunun üyelerini, Gümrük Hizmetleri ve Vergi Denetleme Kurumunun başlıca yöneticilerini ve Baş Müfettişi görevlendirmek, Ekonomik ve Mali Konseyi toplamak ve başkanlık etmek,

(y) Kamu yayınları yönetim kurullarında ya da komisyonlarında, bağımsız medya düzenleme kurulunda ve kitle iletişimlerini düzenleyen diğer kurullarda, BMGS Özel Temsilcisinin göstereceği aday sayısının bu tür idare düzenleme kurullarında ya da komisyonlarında çoğunluğu almaması şartıyla uluslararası uzmanları görevlendirmek,

(z) Öz-Yönetim Geçici Kurumları ile işbirliği yaparak, nüfus kayıt veri tabanını denetlemek ve üzerinde yetkiye sahip olmak,

8.2 BMGS Özel Temsilcisi, aşağıda yer alan konularda Uluslararası Güvenlik Varlığı (KFOR) ile yakın işbirliği içinde çalışır:

(a) Sınır denetleme görevlerinin yerine getirilmesi,

(b) Ateşli silahlara sahipliğin düzenlenmesi,

(c) Kamu güvenliği ve düzeninin sağlanması ve

(d) Savunma, sivil güvenlik ve acil durumlara hazırlık alanı ile ilgili işlevlerin yerine getirilmesi.

Bölüm 9 **Öz-Yönetim Geçici Kurumları** **Kısım 1: Meclis**

9.1.1 Meclis, Kosova'daki Öz-Yönetim Geçici Kurumlarının en üst düzeydeki temsil ve yasama organıdır.

Meclisin Yapısı

9.1.2 Meclis, gizli oylama ile seçilen 120 üyeden oluşur.

Meclisin Seçilmesi

9.1.3. Meclisin seçilmesi amacıyla, Kosova tek parça ve çok üyeli bir seçim bölgesi olarak değerlendirilir.

(a) Mecliste, Meclisin 120 sandalyesinden yüz (100) adeti, seçimlerde aldıkları geçerli oylarla orantılı olarak tüm partiler, koalisyonlar, yurttaş inisiyatifleri ve bağımsız adaylar arasında paylaşılır.

(b) Mecliste 120 sandalyeden yirmi (20) adeti, Kosova'daki Arnavutlar dışında kalan toplulukların ek temsilinin sağlanması için aşağıdaki şekilde paylaşılır:

(i) On (10) sandalye, Kosova Sırp Topluluğunu temsil ettiğini ilan eden partiler, koalisyonlar, yurttaş inisiyatifleri ve bağımsız adaylar arasında paylaşılır. Mecliste, bu sandalyeler seçimlerde aldıkları geçerli oylarla orantılı olarak anılan bu partiler, koalisyonlar, yurttaş inisiyatifleri ve bağımsız adaylar arasında paylaşılır.

(ii) Diğer on (10) sandalye ise şu şekilde paylaşılır: Roma, Aşkali ve Mısır Toplulukları dört (4), Boşnak Topluluğu üç (3), Türk Topluluğu iki (2) ve Gorani Topluluğu bir (1). Mecliste, bu Topluluk ya da Topluluk gruplarına ayrılan sandalyeler seçimlerde aldıkları geçerli oylarla orantılı olarak bu tür Toplulukları temsil ettiklerini ilan eden partiler, koalisyonlar, yurttaş inisiyatifleri ve bağımsız adaylar arasında paylaşılır.

(c) Seçim gününde 18 yaşını doldurmuş ve 28 Ekim 2000 tarihinde Kosova'da düzenlenen Belediye seçimlerinde uygulanan diğer oy verme şartlarına sahip herkes oy kullanabilir.

(d) Meclis seçimleri için verilen parti, koalisyon ve yurttaş inisiyatifleri listelerinde yer alan adayların sıralaması sabit olarak değerlendirilir.

(e) Seçimler için verilen parti, koalisyon ve yurttaş inisiyatifleri listelerinde yer alan adayların coğrafi bölge ve cinsiyet açısından taşıdıkları şartlar, Merkezi Seçim Komisyonunun tavsiyesi üzerine BMGS Özel Temsilcisi tarafından belirlenebilir.

Meclis Görev Süresi ve Seçilme Şartları

Meclisin Görev Süresi

9.1.4. Meclisin görev süresi, seçim sonuçlarının onaylanmasını müteakip otuz gün içinde toplanacak açılış oturumu tarihinden itibaren üç yıldır.

9.1.5. BMGS Özel Temsilcisinin yetkileri konusunda önyargıda bulunmadan, Meclis üyelerinin üçte ikisi BMGS Özel Temsilcisinden Meclisi feshetmesini talep edebilir. Bu talep, BMGS Özel Temsilcisine Kosova Başkanı tarafından iletilir.

Adayların Seçilme Şartları

9.1.6. Oy kullanma Seçimlere hakkına sahip olan kişi aynı zamanda Meclis Üyesi adayı olarak seçimlere katılabilir, seçimlere aday olarak katılma hakkına sahip olmayanlar ise şunlardır:

(a) Merkezi Seçim Komisyonu, Seçim Şikayetleri ve Başvuruları Alt Komisyonu, Meclis Seçim Komisyonu ya da Sandık Komiteleri üyeleri

(b) Kosova Koruma Güçleri ya da Kosova Polis Servisi üyeleri,

(c) Yargıç ya da savcılar,

(d) Eski Yugoslavya Uluslararası Suç Mahkemesi tarafından karara bağlanmış bir cezaya tabi olan ya da anılan Mahkemenin suç tebligatını almış ama mahkemeye çıkma emrini yerine getirmemiş kişiler,

(e) Nihai bir mahkeme kararı ile hukuki ehliyeti elinden alınmış kişiler.

Meclis Başkanlığı

9.1.7. Meclis, aşağıdaki şekilde görevlendirilen yedi adet Meclis üyesinden oluşan bir Başkanlığa sahiptir:

(a) Meclis seçimlerinde en yüksek sayıda oyu alan parti ya da koalisyon tarafından iki üye görevlendirilir,

(b) Meclis seçimlerinde ikinci en yüksek sayıda oyu alan parti ya da koalisyon tarafından iki üye görevlendirilir,

(c) Meclis seçimlerinde üçüncü en yüksek sayıda oyu alan parti ya da koalisyon tarafından bir üye görevlendirilir,

(d) Bir üye, kendilerini Kosova Sırp Topluluğunun temsilcisi olarak ilan eden partilere üye olan Meclis üyeleri arasından görevlendirilir,

(e) Bir üye, kendilerini Kosova'daki Arnavut ya da Sırp Topluluklarının dışında kalan toplulukların temsilcisi olarak ilan eden partilere üye olan Meclis üyeleri arasından görevlendirilir. Bu son üyenin görevlendirilme yöntemi, anılan topluluklara mensup olan Meclis üyeleri tarafından belirlenir.

9.1.8. Meclis, bu atamaları resmi oylama ile onaylar.

Meclis Başkanı

9.1.9. Meclis seçimlerinde en yüksek oyu alan parti ya da koalisyona mensup Başkanlık üyelerinden biri Meclis Başkanı olacaktır.

Meclis Komiteleri

9.1.10. Mecliste, kanun tasarılarını inceleyecek ve uygun şekilde tavsiyelerde bulunacak, Ana ve İşlevsel Komiteler bulunur.

Ana Komiteler

Bütçe Komitesi

9.1.11. Bütçe Komitesi, Mecliste temsil edilen koalisyonlar ve partiler arasından orantılı olarak seçilen 12 üyeden oluşur ve bütçe ve mali konular ile ilgili konularda genel yetkiye sahiptir. Bu komite, aynı zamanda bütçe konuları ile ilgili teklif edilen tüm yasaların mali etkisinin de söz konusu yasalarla birlikte verilmesinin sağlanmasından sorumludur.

Toplulukların Hak ve Çıkarları Komitesi

9.1.12. Toplulukların Hak ve Çıkarları Komitesi, Meclise seçilen Kosova topluluklarının her birinden görevlendirilen ikişer adet üyeden oluşur. Mecliste sadece bir üye ile temsil edilen topluluklar, Komitede bu üye ile temsil edilir.

9.1.13. Meclis Başkanlığı üyelerinden birinin talebi üzerine, teklif edilen yasalar Toplulukların Hak ve Çıkarları Komitesine sunulur. Komite, üyelerinin oy çoğunluğu ile, aşağıda belirtilen süre içinde teklif edilen yasaya ilişkin tavsiyelerde bulunup bulunmayacağına karar verir.

9.1.14. Toplulukların Hak ve Çıkarları Komitesi, üyelerinin oy çoğunluğu ile, teklif edilen yasaya ilişkin tavsiyelerde bulunma kararı alırsa, anılan yasa tekliflerinin kendisine ulaşmasını müteakip iki hafta içinde, teklifi edilen yasada toplulukların hak ve çıkarlarının uygun şekilde ele alınmasını sağlayacak tavsiyelerde bulunur ve bu tavsiyeleri uygun şekilde ilgili İşlevsel Komiteye ya da Meclise iletir.

9.1.15. Komite, kendi inisiyatifinde olmak üzere, topluluklara ilişkin sorunlara değinme gereğini duyduğunda, Meclisin sorumlulukları çerçevesinde yasa ya da kimi önlemleri teklif edebilir.

9.1.16. Komite üyeleri, Komiteye sunulan ya da Komite tarafından görüşülen yasa tekliflerine yazılı olarak görüş bildirme hakkına sahiptir.

9.1.17. Komitenin bir konuya ilişkin tavsiyelerini ve görüşlerini almak üzere, Meclis Başkanlığı, Ana ya da İşlevsel Komiteler ya da on ya da daha fazla sayıdaki Meclis üyesinden oluşan bir grup Komiteye başvuruda bulunabilir.

İşlevsel Komiteler

9.1.18. Meclis, kendi görev ve sorumluluklarını yerine getirmek için gerekli gördüğünde İşlevsel Komiteler oluşturabilir.

9.1.19. Bu tür İşlevsel Komitelerin üye sayısına Meclis karar verir. Tüm İşlevsel Komitelerdeki üyeler, Meclis üyelerinin çeşitliliğini yansıtır.

9.1.20. Mecliste temsil edilen parti ya da koalisyonlardan, kurulan bir İşlevsel Komitede üyesi bulunmayanlar, bir Meclis üyesini, üyesi bulunmadığı İşlevsel Komitenin tüm toplantılarına gözlemci olarak katılmak üzere görevlendirme hakkına sahiptir.

Komitelerin Başkanları ve Başkan Yardımcıları

9.1.21. Meclis Komiteleri başkanlıkları, Mecliste temsil edilen koalisyonlar ve partiler arasında orantılı olarak dağıtılır.

9.1.22. Komitelerde, Başkanın mensup olduğu parti ya da koalisyondan farklı bir parti ya da koalisyona mensup iki Başkan Yardımcısı görev yapar. En az bir Başkan Yardımcısı, Başkanın mensubu olmadığı topluluğa mensup olacaktır.

Haklar, Dokunulmazlıklar ve Maaş

9.1.23. Her Meclis üyesi, Meclis çalışmalarına tamamen katılma konusunda eşit hak ve yükümlülüğe sahiptir. Bu çalışmalar, yasa tasarısı ve kararlarını sunmayı, Meclis tarafından teklif edilen tüm karar tekliflerini oylamayı ve tüm Meclis görüşmelerinde diğer üyeler ile eşit şekilde yer almayı içerir ama sadece bunlarla sınırlı kalmaz.

9.1.24. , Meclis üyesi olarak yaptıkları tüm konuşmalar ve gerçekleştirdikleri eylemlere ilişkin tüm sivil ve cezai takibatlardan muaftır. Bu muafiyet, topluluklararası açık şiddete neden olan eylemleri içermez.

9.1.25. Tüm Meclis üyelerine, Meclis ve Meclis Komitelerinin çalışmalarına katıldıkları için maaş verilir.

Meclisin Sorumlulukları

9.1.26. Meclis aşağıdaki sorumluluklara sahiptir:

(a) Bölüm 5'te belirtildiği gibi Öz-Yönetim Geçici Kurumlarının sorumluluk alanlarında yasaları ve kararları kabul etmek,

- (b) Meclis Başkanlığını onaylamak,
- (c) Kosova Başkanını seçmek,
- (d) Başbakan adayını ve Başbakan adayı tarafından teklif edilen Hükümette yer alan Bakanları onaylamak ya da reddetmek,
- (e) Bu Anayasal Çerçeve de belirtildiği gibi diğer atamalar hakkında karar almak,
- (f) Kendi sorumlulukları çerçevesinde teklif edilen uluslararası anlaşmaları incelemek ve onaylamak,
- (g) Hükümet için verilecek güvensizlik oyu önergelerine karar vermek,
- (h) Hükümeti yasa tasarıları oluşturma konusunda yönlendirmek,
- (i) Meclis ve Meclis Komiteleri Prosedür Kurallarını kabul etmek ve
- (j) Burada ve diğer hukuki belgelerde belirtilen diğer sorumluluklar.

9.1.27. Yasalar yürürlüğe girdikten sonra genel niteliğe sahip bağlayıcı yasal düzenlemeler halini alır. Yönetmelikler bağlayıcı değildir.

Meclis Başkanlığının Sorumlulukları

9.1.28. Meclis Başkanlığı aşağıdaki sorumluluklara sahiptir:

- (a) Gündem de dahil olmak üzere Meclis çalışmaları ile ilgili her türlü kurumsal konuda Meclise tavsiyelerde bulunmak,
- (b) BMGS Özel Temsilcisi ile eşgüdüm içinde uygun dış parlamenter temasları sağlamak ve
- (c) 9.1.40 ve 9.1.41'inci paragraflarda belirtildiği gibi önergeler doğrultusunda çalışmalarda bulunmak.

9.1.29. Başkanlık, tüm kararları konsensus ile almaya çalışır. Konsensusa ulaşma konusundaki çalışmaların sonuç vermediği durumlarda, 9.1.40'inci paragrafta belirtilen önergeler doğrultusunda yapılan çalışmalar hariç olmak üzere, kararlar mevcut üyelerin sağlayacağı oy çoğunluğu ile alınır. Oyların eşit olması durumunda, Başkanın oyu karar verir.

Meclis Başkanının Sorumlulukları

9.1.30. Başkan, Meclisi temsil eder.

9.1.31. Başkan, Meclisin tüm toplantılarına başkanlık eder, oturumları düzen içinde tutar ve Meclis prosedür kurallarında belirtilen diğer görevleri yerine getirir.

Karar Alma Prosedürleri

9.1.32. Meclis üyelerinin çoğunluğu yeter sayıyı oluşturur. Meclis çalışmaları, kararların alınması için yeter sayı sağlanması şartıyla, üyelerin en az üçte birinin hazır olması halinde başlatılır ve yürütülür.

9.1.33. Meclis kararları, aksi burada açıkça belirtilmedikçe, mevcut Meclis üyelerinin çoğunluk oyu ile alınır.

Yasaların Kabul Edilme Prosedürü

9.1.34. Meclisin ya da Hükümetin bir ya da birden fazla üyesi, Meclise yasa tasarısını ilk kez okunması için sunar.

9.1.35. Yasa tasarısı, uygun görülen yerlerde değişiklikler önerecek ilgili Ana ya da İşlevsel Komiteler tarafından ele alınır.

9.1.36. Meclis, yasa tasarısını, komite(ler), Meclis ya da Hükümet üyelerinden biri ya da birkaçı tarafından teklif edilen değişiklikler ile birlikte ikinci kez okunduğunda ele alır.

9.1.37. Yasa tasarısının ikinci kez okunmasının ardından, Meclis önce teklif edilen değişiklikleri daha sonra ise bütün olarak yasa tasarısını oylamaya sunar. Yasa tasarısı, mevcut üyelerin çoğunluğunun oyu ile onaylanır.

9.1.38. Meclis, ikinci kez okunduğunda gerekli çoğunluk oyunu alamayan yasa tasarılarının, onaylanmış değişikliklerle birlikte üçüncü kez okunmasına karar verebilir. Yasa tasarısı, mevcut üyelerin çoğunluğunun oyu ile onaylanır.

9.1.39. Yasaların 9.1.37 ve 9.1.38'inci paragraflara göre Meclis tarafından onaylanmasını müteakip 48 saat içinde, beş üye tarafından desteklenen Meclis üyelerinden biri Başkanlığa önerge sunarak söz konusu kanunların ya da hükümlerinin kendisinin mensubu olduğu topluluğun haklarını ihlal ettiğini belirtebilir. Önerge, iddia edilen ihlalin sebebinin de yer aldığı bir açıklamayı içerir. Önergeler, yasa ya da hükümlerinin bir topluluk ile ilgili ayrımcılık yaptığı, 3'üncü ve 4'üncü Bölüme göre bir topluluğun ya da üyelerinin haklarını olumsuz şekilde etkilediği ya da topluluğun etnik, kültürel, dini ya da dil kimliğini muhafaza etme, koruma ya da ifade etmesine ciddi şekilde müdahale etmesi sebebiyle verilebilir.

9.1.40. Başkanlık, ilgili yasa ya da hükümleri, taslak halinde Meclise sunan üyelerin üç gün içinde cevabi düşüncelerini sunmasını ister. Aynı zamanda, Başkanlık her iki taraftan da teşkil edilecek özel bir panelde çalışması için birer temsilciyi 9.1.41.

paragrafında belirtildiği gibi tayin etmesini ister. Başkanlık, cevabın alınmasını müteakip beş gün içinde Meclise konsensus teklifinde bulunur.

9.1.41. Başkanlık bu beş gün içinde anılan konsensus teklifini sunmadığı takdirde, her iki tarafın birer temsilcisi ve BMGS Özel Temsilcisi tarafından görevlendirilecek ve başkanlık edecek üç kişiden oluşan bir Panel otomatik olarak konuyu ele alır. Panel beş gün içinde, Meclisin önergeyi reddetmesi, söz konusu yasa ya da hükümleri reddetmesi ya da Meclisin yasayı Panelin yapacağı öneriler ile birlikte kabul etmesi doğrultusunda bir karar alır. Panel, kararlarını üyelerinin oy çoğunluğu ile alır.

9.1.42. Meclis, Başkanlığın konsensus teklifini yaptığı ya da Panelin tavsiyesini sunduğu takdirde, bu teklifi kabul etme ya da etmeme yönünde bir karar alır. 9.1.40 ya da 9.1.41'inci paragraflara ilişkin olarak teklif edilen değişiklikler dışındaki değişiklikler, bu aşamada gündeme alınmaz. Meclis, Başkanlığın konsensus teklifini ya da Panelin tavsiyesini reddettiği takdirde ya da önerenin reddedilmesine dair konsensus teklifini ya da tavsiyesini kabul ettiği takdirde, yasa Meclis tarafından daha önce onaylandığı şekilde geçerli olur.

9.1.43. Yasaların 9.1.37 ve 9.1.38'inci paragraflara göre Meclis tarafından onaylanmasına müteakip 9.1.39'uncu paragrafta belirtildiği şekilde 48 saatlik süre içinde bir önerge verilmediği takdirde ya da yasaların 9.1.42'nci paragrafta ilişkin olarak onaylanmasını müteakip, ilgili yasalar onaylanmış kabul edilir.

9.1.44. Başkan, Meclis tarafından kabul edilen yasaları imzalar ve yürürlüğe koyması için BMGS Özel Temsilcisine iletir.

9.1.45. Aksi belirtilmediği sürece, yasalar BMGS Özel Temsilcisinin yürürlüğe koyduğu tarihten itibaren geçerli olur.

Diğer Prosedürler:

Görevden Uzaklaştırma

9.1.46. Bir suçtan dolayı mahkum olan ve altı ay ve daha fazla hapis cezasına çarptırılan Meclis üyelerinin üyelikleri sona erer.

9.1.47. Birbirini izleyen altı ay boyunca, Meclis ya da üyesi bulunduğu Komite(ler) oturumlarında bulunmayan ve oturumlarda bulunmamasına ilişkin belirteceği neden Meclis tarafından onaylanmayan Meclis üyelerinin üyelikleri sona erer.

Boş Yerler

9.1.48. Meclisteki boş yerler, Kosova genelindeki seçimleri yöneten UNMIK yasalarına uygun olarak doldurulur.

Meclis Dilleri

9.1.49. Meclis ve Komite toplantıları, Arnavutça ve Sırpça dillerinde yapılır. Meclis tüm resmi belgeleri hem Arnavutça hem de Sırpça dillerinde yayınlar. Meclis, belirli bir topluluğu ilgilendiren resmi belgelerin, söz konusu topluluğun dilinde yayınlanması için çaba gösterir.

9.1.50. Kosova Arnavut ve Kosova Sırp Topluluklarına ait Meclis üyeleri dışındaki topluluklara mensup Meclis üyelerine, Meclis ya da Meclis Komitelerinde kendi dillerinde hitap etmelerine ve Meclis tarafından incelenecek belgeleri kendi dillerinde sunmalarına izin verilir: Bu tür durumlarda, Meclis ya da Meclis Komitelerinin diğer üyeleri için Arnavutça ve Sırpça dillerinde tercüme yapılır.

9.1.51. Yürürlüğe giren tüm yasalar, Arnavutça, Boşnakça, İngilizce, Sırpça ve Türkçe dillerinde yayınlanır.

Kısım 2: Kosova Başkanı

9.2.1 Kosova Başkanı, vatandaşların birlik ve beraberliğini, Öz-Yönetim Geçici Kurumlarının demokratik bir şekilde işlemlerini garanti eder.

9.2.2 Kosova Başkanı, BMGS Özel Temsilcisi ile işbirliği içinde, Kosova'yı temsil eder ve bu Anayasal Çerçevenin hükümlerine ve yürürlükteki yasalara uygun olarak, haklarını ve sorumluluklarını yerine getirir.

9.2.3 Kosova Başkanının görev süresi üç yıldır.

9.2.4 Kosova Başkanı, bu Anayasal Çerçevenin hükümlerine ve yürürlükteki kanunlara uygun olarak aşağıda yer alan görevleri yerine getirir:

(a) BMGS Özel Temsilcisi ile işbirliği içinde, dış ilişkiler alanında faaliyetlerde bulunur,

(b) Mecliste temsil edilen siyasi partilere danıştıktan sonra Meclise Başbakanı teklif eder,

(c) 8.1. (b) paragrafına uygun olarak Meclisin feshedilmesine ilişkin Meclis talebini BMGS Özel Temsilcisine iletir,

(d) Her yıl en az bir defa, Meclise Kosova'daki genel durumla ilgili bir rapor sunar,

(e) Ödülleri sunar ve şükranlarını ifade eder.

9.2.5 Kosova Başkanı, geçici bir süre görevlerini yerine getiremediği takdirde, Kosova Başkanının görev ve sorumlulukları Meclis Başkanı tarafından yerine getirilir.

9.2.6 Kosova Başkanı, görev ve sorumluluklarını yerine getirmesine ilişkin eylemleri konusunda dokunulmazlığa sahiptir.

9.2.7 Kosova Başkanı, başka bir iş ya da göreve sahip olmayacaktır.

9.2.8 Kosova Başkanı, Meclis tarafından gizli oylama ile seçilir. Mecliste en fazla sayıda sandalyeye sahip parti ya da en az 25 üye Kosova Başkan adayını sunabilir. Meclis, Kosova Başkanını Meclis üyelerinin üçte iki çoğunluk oyu ile seçer. İki tur sonunda üçte iki çoğunluk sağlanamadığı takdirde, Kosova Başkanı bir sonraki turda Meclis üyelerinin çoğunluğunun oyu ile seçilir.

9.2.9 Kosova Başkanının görev süresi aşağıdaki durumlarda sona erer:

- (a) Görev süresinin sona ermesi,
- (b) Vefatı,
- (c) İstifası,
- (d) Meclis üye sayısının üçte iki çoğunluk oyu ile görevden alınması.

Kısım 3: Hükümet

Hükümetin Sorumlulukları

9.3.1 Hükümet yürütme görevini yerine getirir ve bu Anayasal Çerçeve ile oluşturulan Öz-Yönetim Geçici Kurumlarının sorumlulukları dahilinde Meclis yasalarını ve diğer yasaları uygular.

9.3.2 Hükümet, kendi inisiyatifi ile veya Meclisin talebi üzerine Meclise yasa tasarıları sunabilir.

Bakanlıklar ve Yürütme Organları

9.3.3 Hükümetin yetkileri çerçevesinde faaliyetlerini yürütmesi için gerekli Bakanlıklar ve diğer yürütme organları kurulur.

Hükümetin Yapısı

9.3.4 Hükümet Başbakan ve Bakanlardan oluşur.

9.3.5 Daima, en az iki Bakan Mecliste çoğunluk tarafından temsil edilen topluluk dışındaki bir topluluklardan olacaktır.

(a) Bu Bakanlardan en az biri Kosova Sırp Topluluğundan ve diğeri de başka bir topluluktan olacaktır.

(b) Oniki Bakandan daha fazla sayıda Bakanın mevcut olması durumunda, bu iki Bakan dışında bir üçüncü Bakan, Mecliste çoğunluk tarafından temsil edilen topluluk dışındaki bir topluluktan olacaktır.

(c) Bu Bakanların ve sorumluluklarının seçimi, Mecliste çoğunluk tarafından temsil edilen topluluk dışındaki toplulukları temsil eden, partiler, koalisyonlar ya da gruplar ile gerçekleştirilecek görüşmelerden sonra kararlaştırılır.

9.3.6 Başbakan ve Bakanlar, Meclis üyesi ya da Meclis dışından nitelikli kişiler olabilir. Mecliste çoğunluğa sahip topluluk dışındaki topluluklardan olan Bakanlar, Meclis dışından atanmaları durumunda, Meclisteki ilgili topluluk üyelerinin resmi onayına gerek duyulur.

Bakanların Diğer Faaliyetleri

9.3.7 Başbakan ve Bakanlar, görevlerini yerine getirirken tam mesaili başka bir kamu görevine ya da meşguliyete sahip olmayacak veya görevleriyle bağdaşmayan yarım mesaili faaliyetlerde bulunmayacaklardır.

Başbakan ve Bakanların Seçimi

9.3.8 Meclis Seçimlerini müteakip ya da Başbakan istifa ettiği ya da başka bir nedenden dolayı görevinden ayrıldığı takdirde, Mecliste temsil edilen parti, koalisyon ya da gruplara danıştıktan sonra Kosova Başkanı Meclise bir Başbakan adayı önerir. Önerilen aday, Meclise önereceği Bakanların listesini sunar. Başbakan ve Bakanlar, Meclis üyelerinin oy çoğunluğu ile seçilir.

9.3.9 Önerilen adayın gerekli çoğunluğu sağlayamaması durumunda, Kosova Başkanı on gün içinde yeni bir Başbakan adayı belirler. Yeni aday ve kendisinin belirleyeceği bakan adaylarının listesi, Meclis üyelerinin oy çoğunluğu ile seçilir.

Güvensizlik Oyu Önergesi

9.3.10 Meclis, sadece eş zamanlı olarak yeni bir Başbakan ve kendisi tarafından tespit edilecek Bakanları oy çoğunluğu ile seçtiği durumlarda, Hükümete güvensizlik duyduğunu ifade edebilir.

9.3.11 Mevcut Hükümetin görev süresi, yeni Başbakan ve Bakanların seçilmesi ile sona erer.

Hükümetin Yapısında Değişiklikler

9.3.12 Seçilmesini müteakip, Başbakan Meclisin onayı olmadan herhangi bir Bakanı değiştirebilir.

9.3.13 Başbakanın istifası üzerine, tüm Hükümet istifa eder. Hükümet, yeni bir Başbakanın seçimine kadar iş başında kalır.

Hükümet İçi Prosedürleri

9.3.14 Başbakan, Hükümeti toplantılara çağırır, toplantılara başkanlık eder ve bu toplantıların gündemini önerir. Kendisi, Hükümeti uygun şekilde temsil eder, Hükümetin genel politikasını tespit eder ve Hükümetteki çalışmaların eşgüdümünü sağlar.

9.3.15 Her Bakan, kendi sorumluluk alanında Hükümet politikasının uygulanmasından sorumludur.

9.3.16 Hükümet, kararlarını oy birliği ile almaya gayret eder. Oylama gerektiği durumlarda, kararlar hazır bulunan Bakanların oy çoğunluğu ile alınır. Oylamada, Bakanların oylarının eşit olması durumunda, kararın alınmasında Başbakanın oyuna başvurulur. Aksi takdirde, Hükümet, kendi prosedürlerine karar verir.

Hükümet Dilleri

9.3.17 Hükümet ve organlarının toplantıları Arnavutça ve Sırpça dillerinde yapılır. Hükümetin tüm resmi belgeleri Arnavutça ve Sırpça dillerinde basılır.

9.3.18 Kosova Arnavut Topluluğu ve Kosova Sırp Topluluğu üyeleri dışındaki Topluluklardan olan Hükümet üyelerine kendi dillerini kullanmalarına izin verilir.

Dokunulmazlıklar

9.3.19 Hükümetin tüm üyeleri, Hükümet üyesi olarak yaptıkları konuşmalar ve gerçekleştirdikleri eylemlere ilişkin olarak tüm sivil ve cezai takibatlardan muaftırlar. Bu muafiyet, topluluklararası açık şiddete neden olan eylemleri içermez.

Kısım 4: Yargı Sistemi

Yargı Yönetimi

9.4.1 Mahkemeler, yürürlükteki yasalara uygun olarak yargının yönetiminden sorumludur.

9.4.2 Hükümetin ya da Hükümetin sorumluluğu altında olan yürütme organlarının bir kararından doğrudan ya da olumsuz şekilde etkilendiği iddiasında bulunanlar,

idari incelemenin yapılmasına ilişkin tüm yollara başvurduktan sonra ilgili kararın hukuksallığı konusunda inceleme yapılması için yargıya başvurabilir.

9.4.3 Herkes, kendi hak ve yükümlülüklerine ilişkin tüm konuların ve kendisine isnat edilen tüm suçlamaların, uygun bir süre içinde bağımsız ve tarafsız mahkeme tarafından karara bağlanmasını sağlama hakkına sahiptir.

Mahkeme Yapısı

9.4.4 Kosova Yüksek Mahkemesi, Bölge Mahkemeleri, Belediye Mahkemeleri ve Adi Suçlar Mahkemeleri mevcut olacaktır.

Mahkeme İşlemleri

9.4.5 Yürürlükteki yasalarda aksi belirtilmediği sürece, Kosova'daki tüm mahkemeler kamuya açık olarak görev yapar.

Yargıç ve Savcılar

9.4.6 Yargıçlar bağımsız ve tarafsız olmalı ve başka bir kamu görevi yapmamalıdır.

9.4.7 Kosova'daki tüm mahkeme yargıçları, yüksek ahlaki karaktere ve yeterli niteliklere sahip kişiler olmalıdır. Yargı sisteminde görev yapanlar, Kosova halkının çeşitliliğini yansıtır. Uluslararası yargıçlar ve savcılar, BMGS Özel Temsilcisi tarafından belirlenecek kurallara uygun olarak görev yapar.

9.4.8 Yargıçlar ve savcılar, Kosova Yargıçlar ve Savcılar Kurulu tarafından önerilecek adaylar arasından BMGS Özel Temsilcisi tarafından görevlendirilir ve Meclis tarafından onaylanır. Yargıç ve savcılarının terfi, nakil ve görevden alınmalarına ilişkin kararlar, Kosova Yargıçlar ve Savcılar Kurulu tavsiyesi üzerine ve kendi inisiyatifinde olmak üzere, BMGS Özel Temsilcisi tarafından alınır.

Savcılık Makamı

9.4.9 Bölge ve belediye savcılarının yanı sıra, Kosova Kamu Savcısı mevcut olacaktır.

9.4.10 Bölge ve belediye savcıları ve Kosova Kamu Savcısı yürürlükteki yasalara uygun olarak görev yapar.

Anayasal Çerçeve Konularına İlişkin Özel Yüksek Mahkeme

9.4.11 Özel Yüksek Mahkeme aşağıdaki durumlarda karar verir:

(a) Kosova Başkanının, Meclis Başkanlığı üyelerinin, Meclis Komitelerinin, en az beş Meclis ya da Hükümet üyesinin talebi üzerine, İnsan Haklarına ilişkin 3'üncü Bölümde belirtilen uluslararası hukuki anlaşmalar da dahil olmak üzere, Meclis tarafından kabul edilen kanunların bu Anayasal Çerçeveye aykırı olup olmadığına,

(b) Öz-Yönetim Geçici Kurumlarının kendi aralarında ya da Öz-Yönetim Geçici Kurumları ile Meclis Komitelerinden biri arasında, Meclis Başkanlığının bir ya da birkaç üyesi arasında ya da Meclisin bir ya da birkaç üyesi arasında oluşan ihtilaflarda, bu Anayasal Çerçeveye göre kendilerinin hak ve görevleri hakkında,

(c) 10'uncu ve 11'inci Bölümlerde belirtilen bağımsız kurum ya da kuruluşların talebi üzerine, Öz-Yönetim Geçici Kurumlarının almış oldukları kararların anılan kurum ya da kuruluşların bağımsızlık ya da sorumluluklarından ödün verip vermediklerine,

(d) Kamu Savcılığı Makamının talebi üzerine, Meclis üyelerinin, Hükümet üyelerinin ya da Kosova Başkanının eylemlerinin resmi eylemler olup olmadığı ve bu Anayasal Çerçeveye göre dokunulmazlık içerip içermediğine.

Bölüm 10 **Ombudsman**

10.1 Kosova'daki tüzel ve gerçek kişiler, tehdit altında kalmaksızın, insan hakları ihlalleri ya da Kosova'daki kamu mercilerinin yetkilerini kötüye kullanmasına yol açan eylemlere ilişkin olarak bağımsız makama (Ombudsman) şikayette bulunma hakkına sahiptir.

10.2 Ombudsman, yürürlükteki UNMIK kanunlarına uygun olarak şikayetleri kabul etme ve araştırma, denetleme, önleyici adımlar atma ve ilgili konularda öneri ve tavsiyelerde bulunma konusunda yetkiye sahiptir.

10.3 Ombudsman, özellikle çok ciddi ya da sistematik hak ihlalleri iddialarına ve topluluklar ve üyelerinin haklarının ihlal edilmesine ilişkin iddialar da dahil olmak üzere, topluluklar ve üyelerinin maruz kaldıkları ayrımcılık iddialarına özellikle öncelik tanır.

Bölüm 11 **Bağımsız Kurum ve Kuruluşlar**

11.1 Aşağıda yer alan kurum ve kuruluşlar, görevlerini Öz-Yönetim Geçici Kurumlarından bağımsız şekilde yerine getirir;

- (a) Merkez Seçim Komisyonu,
- (b) Kosova Yargıç ve Savcılar Kurulu,
- (c) Genel-Murakıp Kurumu,
- (d) Kosova Bankacılık ve Ödemeler İdaresi,
- (e) Bağımsız Medya Komisyonu,
- (f) Kamu Yayınları Kurulu ve
- (g) Emlak ve Mülkiyet Müdürlüğü ve Emlak Davaları Komisyonu.

11.2 Yukarıda belirtilen ve benzeri bağımsız kurum ve kuruluşlar, yasayla teşkil edilebilir ve teşkil edildikleri yasal düzenlemelerde belirtilen yetki, yükümlülük ve içeriğe sahiptir.

Bölüm 12 **BMGS Özel Temsilcisinin Yetkileri**

Bu Anayasal Çerçeveye göre Öz-Yönetim Geçici Kurumlarının sorumluluklarının yerine getirilmesi; Öz-Yönetim Geçici Kurumları, söz konusu kurumlarda görev yapanlar ve bu kurumlara bağlı kuruluşların denetlenmesi, bu kurumların eylemlerinin BMGK 1244 Sayılı Kararına (1999) ya da bu Anayasal Çerçeveye uygun olmadığı durumlarda uygun önlemlerin alınması da dahil olmak üzere, BMGK 1244 Sayılı Kararının (1999) tam olarak uygulanmasını sağlama konusunda BMGS Özel Temsilcisinin yetkilerini etkilemez ya da bu yetkileri azaltmaz.

Bölüm 13 **KFOR'un Yetkileri**

Bu Anayasal Çerçevde yer alan hiçbir hüküm ya da ifade, BMGK 1244 Sayılı Kararı (1999) ve Askeri Teknik Anlaşmaya (Kumanovo Anlaşması) ile belirlenen görevlerini tam anlamıyla yerine getirmesi konusunda Uluslararası Güvenlik Varlığının (KFOR) yetkilerini etkilemez.

Bölüm 14 **Son Hükümler**

14.1 Bu Anayasal Çerçeve ve Meclis kanunları arasında bir uyumsuzluk durumunda, bu Anayasal Çerçeve geçerlidir.

14.2 BMGS Özel Temsilcisi, Öz-Yönetim Geçici Kurumlarına yetki ve sorumlulukların devredilmesinin kolaylaştırılması konusunda gerekli önlemleri alır.

14.3 BMGS Özel Temsilcisi, kendi inisiyatifiyle ya da Meclis üyelerinin üçte iki çoğunluğunun desteğiyle, bu Anayasal Çerçeve üzerinde değişiklikler yapabilir.

14.4 Bu Anayasal Çerçevenin İngilizce, Arnavutça ve Sırpça dillerindeki örnekleri eşit şekilde geçerlidir. Bir ihtilaf durumunda, İngilizce dilindeki örneği geçerlidir. Bu Anayasal Çerçeve aynı zamanda Boşnak ve Türkçe dillerinde de yayınlanır.

14.5 Bu Anayasal Çerçeve, BMGS Özel Temsilcisi tarafından ilan edilmesini müteakip yürürlüğe girer.

15 Mayıs 2001 tarihinde imzalandı.

Hans Haekkerup
Genel Sekreter Özel Temsilcisi